

A békési községi levéltárban őrzött Litterae Currentales visélettörténeti adatai.

I. Nagyalföld (Arad, Bács-Bodrog, Békés, Bereg, Borsod, Bihar, Heves, Pest, Szabolcs, Szatmár, Szolnok, Torontál, Ugocsa, Ungmegyék, Bánság, Hajdú kerület, Jászság, Kis- és Nagy-Kunság).

II.

192. Kis István *gyulai* lakos, házas tüzes gazda; kívül az mezőn a gujások formájára jár, de odahaza fejr mentét és csizmát szokott viselni; fekete hegyes paraszt süveget hordoz.

214. *Ugocsa* megyei orosz; fekete tsákós süveget; zöld dolmányt; kék nadrágot; fekete gubát.

215. Makra Sára, *kenderesi* mészáros felesége; simított tiszta fővel jár; rása mentéje világos kék, sárga selyem sínórral, sárga réz gombokkal; kopottas róka háttal prémezett magos debreczeni gallérral ina hajlásig ért.

217. Oláh Sándor *szatmári*; fekete guba; uj kék nadrág veres sínórral; borjú bőr csizma; fekete süveg.

218. Béres alias Vaprik Mihály *szatmári*; kétfelől csomóra viseli a haját; szürben jár; kék viseltes kétszer ványolt nadrágja; botskora.

1746.—1774.

221. Fekete Gyurka; kék nadrág; fekete báránnyőrrel prémezett mente és nadrág, sárgarézt gombokra, veres selyem sínórral; német süveg, tsákós; sarkantyús csizma; német köpönyeg (*Szeged*).

224. Rác János *szoboszlói*; fehér ujjas szőr daróc; fehér uj abadolmány ujjá nélkül; abából török nadrág; szött veres szőr öv.

234. Nemes Csikó Sára *borsodi*, fekete fátyollal béborított asszonyi fővel jár, veres térdhajtásig való mentéje, deres pety-meggel prémezve és szoknyája is veres és tarka köténye.

260. Ismeretlen *pestmegyei*, a haja a fültre fel vagon tekergetve, sugár bajusza, setétkék posztó schalavári ugyanolyan színű teveször gombokkal, veres rásával kibélelve, kávészin posztó kaputja vagon, ugyanolyan német nadrág, fehér harisnya, magyar csizma, módi forma uj kalap előlről leeresztve.

264. Berjényi Pál *miskolci* bodnár mester, zöld lajbli, kék felső flanel ujjas lajbli, guba, gatyá.

274. *Ugocsa*i orosz, kalap, rövid világos szürke avas guba, ing, gatyá, bocskor.

280. Hóber János *pásztói* tisztartó, hamuszin kaput, hasonló nadrág, bakkanes, setétkék posztó arany sínórral megékitett ujjas köpönyeg, némelykor sárga színű magyar ruha.

298. Szabó János *debreceni* kollégista, kék német ujjas köpönyeg, kék pruszli, kék nadrág, kalap, csizma.

307. Lopott ruhák (Pest vm.) vendéglóستól, setét kék férfi mente, sárga selyem sinórral és sárga gombokkal és róka prém-mel; asszonyi világos kék posztó rövid mente selem kreppin munkával, tengeri gerínnel prémelt francia kék köpönyeg, kék nadrág sárga sinórral, hasonló lajbli sárga gombokkal, kék kötény, fekete sipka.

313. *Kartzag Uj Szálláson* talált holt ember, fehér báránybőr-ből való süvege, fekete szőr nyakravalója, erdélyi szüre, kék posztó lajblija, kopott nadrága és borjúbőr eszizmája, karabély és bőr tarisznya.

317. Bankli Antal *Bács* vármegye mundúrjában: búzavirágszín fehér sinóros veres rókás prémes mente, hasonló dolmány, és nadrág, fehér sinór öv.

338. . . . . Erzsébet *szolnoki* lakos, paraszti módra viseli magát, hol kék, hol zöld, hol másszínű szoknyában jár, elől a haját felsodorva hordozza főkötő és főkendő alatt.

339. *Szatmár* megyei kádár, hosszú guba, csizma.

355. Léber János *nagykárolyi* kesztyűs, német ember, sárga német bőr nadrág, olyan színű bőr lajbi, kék kaput.

1785.—1790.

366. *Bátsi* paraszt, setétkék rokkban, és sárga gombokra lévő kamizolban, fekete nadrágban és nagy négyszegletű csatokban.

367. Kurta Kata *szabadkai* asszony, ujjas flanell lajbi, zöld selyem matériából való lajbi, kék szoknya, kék és setétes sárga rása szoknya.

369. *Váradi* mészáros legény, ezüst színű viseltes kurta ujjas, veres lajbi; veres ezüst sinóros nadrág, gömbölyű kalap.

388. Nagy Mihály *szatmári*, fekete hosszú fürtös guba, szurtos fekete ing, lábravaló, patkós csizma, siros kalap, a nyakába volt egy rongyos veres tärkájú keszkenő.

394. *Szatmári* mészáros mester, setét kék puszli és nadrág, fehér nyakra való, kalap, kétfelől felakasztva, magyaros ing, májbőr csizma fekete pruszli báránybőrből, juhbőr bunda.

397. Bardi István *biharmegyei* posta legény, magyar paraszt bunda, báránybőr kék mente, kurta szárú patkolatlan csizma.

399. Turtján Kirilla juhász, *bihari*, nyirt bajuszát kisdorva szokta viselni, haját két csimbókba dupla formán alá sodoritva viseli, szőr nadrág, juhbőr bunda, csizma.

400. Sarkadi István *békésmegyei*, nagy bajuszú, juhász bundába, bárány ködmönbe, kék magyar nadrágba, eszizmába.

401. *Pesti* molnár legény, világos kék köpönyeg, sárga bőr pundra, német saru.

402. Andor András *beregszászi*, alföldi siros szür, kifordított guba, fekete siros ing s gatyá, kalap, fekete sarkantyús csizma, kék viseltes fehér gombú lajbli, fekete nyakravaló.

404. Bitang vagy Pap Miska, másképp Katona Mihály, az üstökét elől béfonva alább pedig a haját elnyirván, hosszan csüngő sodorított huntzfutkát visel, hosszas fürtös gubában, gyolcs ingben gatyában, borjú bőr csizmában jár. *Beregi*.

406. Lupán Flore *pankotai*, botskor, hosszú szür, szőr nadrág.

409. *Zsadányi* oláh, szür, boeskor, nadrág nélkül.

414. Szaniszló Erzsébet *gyevi* asszony, közönséges paraszt öltözete van; fekete kerek főkötő, némelykor fejül fehér gyolcskendőt, nyakán kék tanka kendőt, egyik lajbija kék vereszőr, másik sárga selyem; egyik szoknya zöldpálha, másik teves csikos kanafász gyolcs; buja vászon kötő; egyik csizma piros steklis, a másik fekete.

415. Baranyi Miklós *debreceni*, ótska guba, rövidszárú csizma, görbe füsüt hordoz a hajába, fehér ing, gatyá.

416. Uj telepes német, kicsiny kerek kalap, fejéres uj paraszt ruha, téglá színű lajbli, magyar nadrág, kék sinóros és csatos csizma. Másik, magyar nadrág, szürkés posztó lajbli, csizma. Harmadik: kék köpönyeg, rövid szürke kamisol, lajbli, sárgabőr magyar nadrág, fekete kordovány felül lengyel formára szabott csizma, fehér kalap.

420. *Pesti* görög kereskedő, kék görög bugyogó, ujjatlan görög mente, a felső fahéj színű kopott posztóból, a nyaka körül ordinári kopott rókával vagyon prémelve, alól pedig prém nélkül rövid róka májjal, egy ujjas hosszú török zubbony, ordinári stráfos kanavász, melyet elülről az hasán összetévéen derekán visel, vörös kopott báránybőrből való ujjas ködmön is vagyon rajta, az fejére bársony prémmel prémezett magos görög süveg alatt egy vörös posztóból csinált sapkát szokott hordozni, fekete uj kordoványból varga által németesen csinált csizmát hordoz, törökországi fehér szür, hosszú harisnya, melynek hossza az térden fejül kilátszik.

423. *Jászberényi* szökevény, magyar suba, zsinóros ing, gatyá.

425. Fekete Kati *miskolczi*, fekete főkötő, fekete homlok szorítók, zöld ujjas mellyre való, veres szoknya, piros csizma, kék aranyos köpönyeg.

426. Bozsó János *szegedi* faragó mester, irhás bunda, kék köpönyeg, lajbli. Vele járó asszony, felsodort hajjal magyar főkötőt visel, kék szoknya, rekli.

431. Réz Tamás *gyulai* tisztartó, kékre festett báránybőrös bunda, zöld magyar mente fekete matska szörme, vörös közön-séges posztó lajbli, kék arany borításos magyar nadrág, csizma.

434. Matska István *majsai*, magyar paraszt bunda, fekete gallérral, süveg, gatyá, kalap, magyar tehénbőr csizma patkóra, sarkantyú nélkül.

435. *Adai* rátz, magyar paraszt bunda, egy ing, gatyá, bocskor, kalap.

440. Gyura Boldizsár *battonyai*, az haját kétfelől csomóba, az üstökét pedig befonva viseli, kék nadrágban és csizmában jár.

442. *Szegedi* születésű korcsmáros, szür dolmány, fekete báránybőr süveg, kék magyar nadrág, csizma.

444. *Szegedi* cigány, paraszt suba, kék rongyos nadrág, csizma, kalap.

447. Szabó János *szegedi*, magyar siros félviselt suba, hegyes fekete magyar süveg, fekete borjúbőr sarkantyútlan csizma, ing, gatyá.

459. Kazay István *borsodi*, kalap, kék sapka, két guba, egyik hosszú fürtű, a másik rövid síma.

462. János nevű *nyírségi* oláh, egész földig érő fekete daróc, setétkék ujjas lajbi, hasonló színű nadrág, fekete csizma, fekete bárány téli süveg.

464. Ismeretlen *világosi*, szür, paraszt nadrág, botskor és téli fejer kutsma.

471. Kisán Mihály *beregi*, tsikos kabát, kék bagaria kötő, rövid guba, fejelés csizma.

474. *Bihari* oláh, vastagon köti a bocskorát, ingbe, gatyába, tzi fra varrású új darótzban, zsiros kalapban.

485. Ismeretlen *bánátusi*, fekete szür, amely belül gyapjas, kalap, lovagló nadrág, gatyá, kis kék lajbi.

486. *Jászapáti* cigány, szüts suba, avagy bunda fekete gallérral, ing, gatyá, kalap.

487. *Borsodmegyei* férfi, lajbi, magyar szürke nadrág, amely sárga feketével elegyített sinórral volt sinórozva, magyar csizma, három szegeletű kalap.

491. *Világosi* férfi, veres lajbi, világos kék nadrág, olyas színű mente, fejer sinórra, néha pedig szegfü szín kaput.

493. *Debreczeni* kocsis, kalap, szurtos vászon ing, gatyá, az inge hosszabb egy jó tenyérnyivel is, mint a mostani betyárok viselik, sarkantyús csizma, középszerű mennyiségű új forma juhbőr bunda, kék tarka sebbe való keszkenő, pamut nyakravaló, nadrágszija.

495. *Bácskai* oláh, haja két csomóba van kötve, szür, gatyá.

505. *Budai* német varga inasa, fejeeres színű kabát, ugyan-

ilyen színű posztó német nadrág, fehér lajbli, harisnya, cipő, lenk kalap, nyirett dupében (?) jár.

509. *Bihari* magyar asszony, piros patkós csizma, pásit színű zöld veressel és fejjel pettyezetett moldon rekli.

512. *Szatmári* oláh mészáros, haját a feje tetején befőnva szokta hordozni, kurta fürtös guba, fehér szűr, nadrág, csizma.

517. *Nagyharsányi* férfi, kerek kalap, rövid fekete guba, fekete fátyol nyakravaló, sötétkék lajbli, hasonló színű magyar nadrág, fekete kék sinóros csizma.

518. Előbbinek társa, gyilkos, báránybőr süveg, avitt kék köpönyeg, fehér dolmány szűr, fehér báránybőr lajbli vörös bőrből rávarrott virágokkal kitzifrázva, sötétkék posztó magyar nadrág, nagy fekete csizma ezüst sinorra, hosszú fekete vászon nyakravaló.

519. Novák Márton *jászfényszaru*i, tsákós süveg, szűr dolmány, és magyar csizma.

520. *Temesmegyei* sváb leány, zöld szoknya, zöld lajbli, fekete rekli.

523. Pokomándi József *kecskeméti* szabó legény, hamuszinű, nagy gallérú kerek köpönyeg, olajszinű kaputrok, a gombjai arannyal vagynak kivarrva, veres bugyogó, hol cipő, hol stibli, stiblije kettő van, az egyik közönséges, a másiknak be van hajtva a szára kerek aranyos tarajú, néha háromszegletű bukrétás kalapot visel.

1791.—1807.

536. Tóth Susánna *nagylónyai*, sárga színű fodros rékli, bagazia rokoja, tarka kötő.

541. Müller Miklós *torontáli*, szőke köpönyeges, hosszú juh-bőr bunda, veres lajbi fehér gombokra, bőrszinű posztó bugyogó, borjúbőr saru, fekete süveg.

544. A Marosban *Szegednél* talált holt ember ruhája: Világos kék selyem sinóros nadrág, hosszú nadrág szij, csattal, világos kék lajbli sárga gombbal, fekete steklis magyar csizma, bőr zsinórral és stekli patkóra, fehér nyakravaló.

545. Bárkányi András *csányi*, fehér ujjas lajbli, fehér birkabőr galléros bunda, kalap, csizma, gatyá.

547. Komlósi Ferenc *ungvári* kocsmáros, a haját befőnva viseli, a huntzutkáját pedig sodorva s hosszasan leeresztve hordja, hármasszínű francia kék nadrág, ugyanolyan dolmány, sarkantyús piros csizma, fehér kanavász lajbli, kis kerekded kalap, köpönyeg.

550. Borbély Anna *bácskai*, világos kék matéria és egy csibe szemű kartony szoknya, vasszinű prikler matéria lajbli, seprő színű fodros rekli, félselyem veres készkenő, kék kötény, fekete csipkés főkötő, kék kapca, czipellő.

553. *Arad* megyei férfi, fejér posztó nadrág fekete három soros sinórral, olaj szín matéria kaput, fejér damaszt lajbi, fekete kordoyány sarkantyús csizma.

554. Simjon Anna *beregremetei*, fürtös rövid guba, kék szoknya, piros csizma.

559. *Debreceni* csikós bojtár, nagy karimájú kerek kalap, hol szür, hol kifordított bunda, rövid ing, bőv-gatya.

560. *Oroszlámosi* férfi, néha haját tsimbókba, néha leeresztve viseli, bunda, fejér nadrág.

562. Rudolf István *pesti* vásáros, leeresztett gömbölü kalap, hamuszínü kaput, veres paszomántos lajbi, magyar nadrág, sarkantyús csizma.

563. Nagy István *jászapáti* születmény, haját három ágra béfonva szokott hordozni, világos kék posztó nadrág, seprő szín flanel: ujjas lajbi, zöld matéria rókás bunda, kiseded kerek kalap.

564. Mezei József *bácskai*, világos kék posztó dolmány, kék nadrág, fehér szőr sinórra, fehér szőr sinórból készített öv kék gombokra, valamennyit setétebb kék posztóbul magyar kerek köpönyeg, barna posztó mente fehér róka hurokra és fehér sinórra, háromszegletü kalap.

574. *Gyulai* rab, hajának hátulsó része hosszabb, mintha czopot viselt volna, görbe füsüt visel, kék hankerlibe és világos kék nadrágba jár, bő szárú csizma, marha prémes zöld sapka, szür.

576. *Gyulai* uradalmi kanász, paraszt bunda, kerek avult kalap, ing, gatya.

Banner János.

KÖNYVISMERTETÉSEK.

Madarassy László: *A magyar pásztorművészetéről.* (Budapest, 1932.) Budapesti Hirlap nyomdája. — A néprajzi gyűjteményeinket látogató közönség leginkább az u. n. *népművészeti tárgyakat* szereti nézegetni s ott gyönyörködik a népi fantáziából fakadt sokféle színes és érdekes remekben; szeretik a színes hímzéseket, a festői népviseletet, a festett bútort s a fúró-faragó pásztoremberek szórakozásából eredő mindenféle díszített apróságot. Talán a legérdekesebb és legtöbb eredetiséget mutató valamennyi népművészeti tárgycsoport között az, amelyről *Madarassy László* dr., a Néprajzi Múzeum igazgatója írt rövid ismertetést.

A magyar pásztorság a maga használatára a leginkább kezeügyébe eső nyersanyagokból számos gyakorlati célt szolgáló